

Відгук
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Обиначної Зоряни Василівни
«Архітектурно-планувальна організація реабілітаційних центрів
іпотерапії»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури
за спеціальністю 18.00.02 – Архітектура будівель і споруд

Актуальність теми дисертації.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВОЗ), за останні 10 років у країнах Європи значно зросла кількість людей із захворюваннями центральної нервової системи, рухового апарату тощо; практично 25,8% населення мають неврологічну патологію, у 78% випадків розвивається інвалідність, яка значно погіршує якість життя. Також, за даними ВОЗ більше 1 млрд. населення мають інвалідність (15% населення світу), з них в Україні нараховується 2,8 млн. людей. Також слід згадати, що з початку 2020 весь світ переживає пандемію, що також може мати так звані відтерміновані наслідки для психічного здоров'я людства. У зв'язку із пандемією зменшується доступність до загальної медичної допомоги.

Зважаючи на це, більшість лікарів вважає профілактику захворювань одним з найбільш економічно доцільних медичних заходів. Виходячи з цього, в Україні затверджена загальнодержавна програма «Здоров'я-2020: український вимір» спрямована на реалізацію стратегічних пріоритетів України у сфері охорони здоров'я із врахуванням міжнародного досвіду профілактики та лікування захворювань.

Щоб люди не відчували недостачу підтримки з боку соціальних та медичних служб, необхідно підвищувати рівень та ефективність медичного забезпечення в Україні та розробляти альтернативні шляхи та методи лікування та профілактики захворювань.

Так, наприклад, добре відомо, що верхова їзда сприятливо впливає на фізичне і психічне здоров'я людини. У світі широко використовується метод іпотерапії - лікування і реабілітація дітей з різними психічними чи фізичними вадами за допомогою коней. Застосовуючи дану методику лікування, корекції піддаються такі захворювання, як дитячий церебральний параліч, аутизм, синдром Дауна, захворювання нервової системи, ураження органів чуття (зору і слуху) тощо. Лікування за допомогою іпотерапії покращує здоров'я людей і дає їм шанс на одужання.

Враховуючи вищевикладене, тему дослідження «Архітектурно-планувальна організація реабілітаційних центрів іпотерапії» можна вважати своєчасною та актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження відповідає планам наукових робіт кафедри архітектурного проектування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (ІФНТУНГ); кафедри дизайну архітектурного середовища

Київського національного університету будівництва і архітектури (КНУБА); дослідження також спрямоване на вирішення пріоритетних напрямків державних завдань, програм та тем щодо покращення фізичного та психічного здоров'я населення України.

Мета роботи сформульована чітко. Вона полягає у розробці типології закладів із застосуванням іпотерапії, принципів та прийомів архітектурно-планувальної організації реабілітаційних центрів іпотерапії, а також у необхідності розробки методики проектування реабілітаційних центрів іпотерапії.

У відповідності до поставленої мети в **завдання дисертаційного дослідження** полягає в наступному:

- узагальнити стан вітчизняних та зарубіжних наукових досліджень з питання застосування іпотерапії у лікуванні, дослідити вітчизняну та зарубіжну практику проектування;
- визначити основні фактори впливу на формування архітектури реабілітаційних центрів іпотерапії;
- класифікувати та розробити типологічний ряд реабілітаційних закладів із застосуванням іпотерапії. Автором у ході дослідження запропоновано новий тип закладу – реабілітаційний центр іпотерапії,
- сформулювати принципи і прийоми архітектурно-планувальної організації реабілітаційних центрів іпотерапії;
- розробити основи методики проектування закладів із застосуванням іпотерапії.

Об'єктом дослідження виступають реабілітаційні центри іпотерапії.

Предметом дослідження є архітектурно-планувальна організація реабілітаційних центрів іпотерапії.

Межі дослідження чіткі і окреслені дослідженням закладів із застосуванням іпотерапії на території України (за винятком АР Крим та територій, на яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження).

Методика дослідження полягає у застосуванні комплексного підходу до об'єкта дослідження. Методологія дослідження автора побудована на узагальненні вітчизняних і закордонних літературних джерел, наукових досліджень, нормативної документації, проектної документації; проведенні натурних обстежень вітчизняних та закордонних закладів; застосуванні методу порівняльного аналізу, систематизації, логічного узагальнення отриманої інформації; застосуванні методу опитування. У роботі також використаний графоаналітичний метод та метод моделювання.

Наукова новизна результатів полягає в наступному:

- автором запропоновано новий тип закладу із застосуванням іпотерапії - реабілітаційних центрів іпотерапії,

- окреслено шляхи удосконалення функціонально-планувальної структури реабілітаційних центрів іпотерапії завдяки розробці моделі функціональної структури,

- визначено основні принципи архітектурно-планувальної організації реабілітаційних центрів іпотерапії,

- удосконалено класифікацію закладів із застосуванням іпотерапії,

Значення результатів дослідження для теорії і практики полягає у можливості подальшого використання розробленої автором типології, класифікації, запропонованих моделей реабілітаційних центрів іпотерапії у проектній практиці. Також дана робота може бути використана у навчальному процесі на архітектурному факультеті у вигляді складової частини лекційного курсу, а також у курсовому та дипломному проектуванні. Висновки і результати дослідження мають значну апробацію і можуть бути використані у подальшій науковій діяльності.

Результати дослідження впроваджено в навчальні програми курсового проектування для студентів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» ІФНТУНГ та КНУБА, а також при розробці ряду проектних пропозицій будівництва реабілітаційних центрів іпотерапії для Івано-Франківської та Волинської областей України.

Апробація результатів дослідження. Основні результати роботи також доповідались на 6-ти міжнародних та 1-й всеукраїнській конференціях.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях та авторефераті. Огляд статей автора підтвердив, що висновки та основні положення дисертації відображені у статтях, опублікованих у фахових виданнях України, що дало змогу науковій громадськості ознайомитись із основними результатами дослідження. Так, результати дисертації представлені в 14 наукових працях серед яких: 9 статей у фахових виданнях України; 1 стаття в іноземному фаховому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних; 7 тез доповідей наукових конференцій та 4 статті, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Оцінка змісту та висновків дисертаційного дослідження. Структура роботи чітка та послідовна. Дисертація складається із анотації, списку публікацій, словника термінів, вступу, трьох розділів із висновками та ілюстраціями, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації формують: основна текстова частина дисертації на 112 сторінках; 44 сторінки ілюстрацій; бібліографія на 18 сторінках, яка нараховує 178 позицій; додатків на 53 сторінках (з них 5 сторінок актів впровадження результатів дослідження).

У вступі дисертації розкрита актуальність дослідження; визначений зв'язок роботи з науковими програмами; сформульовані основні вихідні положення: мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження, методи дослідження; визначено наукову новизну та практичну цінність роботи; наведено інформацію відносно апробації основних результатів дослідження.

У трьох розділах послідовно викладені основні результати дисертаційного дослідження та зроблені відповідні висновки.

У розділі 1 «**Аналіз теорії і практики будівництва реабілітаційних центрів іпотерапії**» досліджено ступінь вивченості питання формування архітектури закладів із застосуванням іпотерапії вітчизняними та закордонними науковцями; проведено аналіз вітчизняного та закордонного досвіду проектування (США, ОАЄ, Латвії, Словаччини, Ісландії, Польщі, Росії) на базі якого автором запропоновані основні етапи розвитку іпотерапії; виявлено п'ять типів закладів з функцією іпотерапії та запропоновано новий авторський тип – реабілітаційний центр іпотерапії. Запропоновано удосконалену класифікацію закладів.

У розділі 2 «**Методичні засади функціонально-планувальної організації реабілітаційних центрів іпотерапії**» автором досить детально описано апарат наукового дослідження та вибрано необхідні наукові методи для дослідження. Безумовну цінність даного дослідження становить емпіричний метод, який включає: проведення автором натурних обстежень різноманітних типів закладів з функцією іпотерапії, соціологічного опитування тощо. У даному розділі виявлені фактори безпосереднього впливу на формування закладів іпотерапії, також запропоновано модель функціональної структури реабілітаційного центру іпотерапії, як комплексного об'єкта з реабілітаційною, кінноспортивною, медичною та рекреаційною функціями.

У розділі 3 «**Особливості архітектурно-планувальної організації реабілітаційних центрів іпотерапії**» автором запропоновано основні принципи і прийоми архітектурно-планувальної організації реабілітаційних центрів іпотерапії. У даному розділі також розглянуто питання специфіки вибору і організації земельної ділянки для проектування і будівництва реабілітаційних центрів іпотерапії, а також приділено увагу питанню удосконалення існуючої нормативної бази щодо даних об'єктів; наведено наукові рекомендації відносно проектування реабілітаційних центрів іпотерапії.

Оцінка змісту та висновків дисертації позитивна. Всі розділи дисертації чіткі із змістовним графічним матеріалом, обґрунтованими висновками.

Автореферат відображає основні положення дисертації. Зміст автореферату і дисертації ідентичні.

До дисертаційної роботи є наступні зауваження та побажання:

1. У авторефераті на ст. 4 та дисертаційному дослідженні на ст. 32 у «Науковій новизні результатів» у першому пункті зазначено, що автором вперше науково обґрунтовано новий тип спеціалізованого закладу – реабілітаційний центр іпотерапії. В третьому пункті доречно було б зазначити, що автором встановлено «підтипи» реабілітаційних центрів, а не «типи», щоб уникнути тавтології.

2. У підрозділі 1.2 «Вітчизняний досвід проектування і будівництва реабілітаційних центрів іпотерапії» на ст. 45 зазначено, що автором проаналізовано всі заклади України, які надавали і надають послуги з

іпотерапії. На мою думку, дане твердження повинно мати під собою вагомого підґрунтя у вигляді актуальних статистичних даних, наданих офіційними статистичними організаціями, державними органами, чи будь-якими іншими офіційними установами.

3. У підрозділі 2.2 «Фактори, які впливають на формування реабілітаційних центрів» розділу 2 «Методичні засади функціонально-планувальної організації реабілітаційних центрів іпотерапії» при описі екологічного фактору на ст. 95 доречно було б навести конкретні приклади можливих варіантів застосування енергозберігаючих технологій при проектуванні та будівництві реабілітаційних центрів іпотерапії, зважаючи на актуальність питання енергозбереження та екологічності сучасної архітектури.

4. Оскільки надана на захист робота на присудження наукового ступеня кандидата архітектури підготовлена за спеціальністю 18.00.02 – Архітектура будівель і споруд (є типологічною), у підрозділі 3.1 «Принципи та прийоми архітектурно-планувальної організації реабілітаційних центрів іпотерапії» розділу 3 «Особливості архітектурно-планувальної організації реабілітаційних центрів іпотерапії» бажано було б навести авторські графічні приклади, з метою ілюстрації запропонованих автором наукових принципів. Принцип «формування екологічного середовища» доречно було б доповнити інформацією та графічними прикладами щодо можливої взаємодії внутрішнього і зовнішнього просторів («перетікання просторів») сучасних реабілітаційних центрів іпотерапії при розробці їх функціонально-планувальної структури.

5. У підрозділі 3.2 «Особливості розміщення та рекомендації щодо організації території реабілітаційних центрів іпотерапії» перелік основних функціональних зон генерального плану будівництва доцільно доповнити зоною для будівництва житлових блоків для пацієнтів та медичного персоналу, оскільки у запропонованій автором схемі функціонально-планувальної структури реабілітаційних центрів іпотерапії передбачається наявність житлового блоку. Також підрозділ 3.2 доречно було б доповнити графічними прикладами організації генерального плану проектування та будівництва реабілітаційних центрів іпотерапії.

6. У дослідженні доцільно було б приділити увагу питанню вирішення внутрішнього простору реабілітаційних центрів іпотерапії, оскільки внутрішнє середовище також має значний вплив (в т.ч. лікувальний) на відвідувачів, особливо це стосується колористики.

Втім, зазначені зауваження суттєво не впливають на досить високу оцінку даної роботи.

Можна сказати, що надана на захист робота «Архітектурно-планувальна організація реабілітаційних центрів іпотерапії», за своєю актуальністю, практичною цінністю отриманих результатів є самостійно виконаним та завершеним науковим дослідженням. Робота відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» ДАК МОН України, які висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор, Обиначна Зоряна

Василівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.02 – Архітектура будівель і споруд.

Доктор архітектури, доцент,
головний спеціаліст Департаменту містобудування
та архітектури виконавчого органу
Київської міської ради (КМДА),
Заслужений діяч науки і техніки,
дійсний член Академії будівництва України

О. І. Жовква

Підпис Жовкви О.І. «засвідчую»
Завідувач сектором по роботі з персоналом

Г. Ю. Єсипенко